

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของ พรรคประชาธิปัตย์*

Participation in the Political Party in Thailand : Party's Nomination Process

สันติ สิงห์สันติ**

บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษากระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของกฎหมาย และข้อบังคับพรรคการเมือง ๒) เพื่อศึกษากระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งตามความเป็นจริง

จากการศึกษาพบว่า วิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งใช้ที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเปิดโอกาสให้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนถูกบิดเบือนจากความมุ่งหมายดังนี้ พรรคประชาธิปัตย์ มีการบิดเบือนใน ๓ ประการ ประการที่หนึ่ง วิธีการพิจารณาของสาขาพรรคซึ่งทำเพียงแต่รวบรวมรายชื่อผู้สมัคร ประการที่สอง การยื่นใบสมัครซึ่งสามารถยื่นที่สำนักงานใหญ่ ประการที่สาม การตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดซึ่งมีหน้าที่เสนอรายชื่อผู้สมัครด้วย

ในขณะที่ สาขาพรรคการเมืองยังไม่เปิดโอกาสให้กับการมีส่วนร่วมของประชาชน แม้จะมีการประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง แต่ในความเป็นจริงสมาชิกพรรคในท้องที่สาขาพรรคนั้นไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมอย่างแท้จริง เพราะการเรียกประชุมจะเชิญเฉพาะบุคคลที่คณะกรรมการสาขาพรรคเห็นควรเท่านั้น

* บทความนี้มาจากส่วนหนึ่งของงานวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิตเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ของผู้เขียน ซึ่งเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** นิติกรชำนาญการ สำนักงานสรรพากรภาค ๘ (เนติบัณฑิตไทย)

Abstract

The objectives of this study are: 1) to investigate nomination process of political party from regulation of political party 2) to examine the potential candidates to recruit in the nomination process of political party in reality;

The study of the nomination process showed that the 2007 Organic Law on Political Parties mandates that the nomination processes in local areas must provide opportunities for political participation in the party's branch convention. However the purpose of law is void because the process is distorted. The Democrat Party's nomination process is distorted in three respects: 1) each branch's party convention only collects a list of candidates for party committee; 2) application can be done in head office; 3) selection of provincial committees is open to corruption.

In reality, the participation process in party branch conventions does not work because the branch committees, which can choose the members who take part in the convention, are dominated by a few factions in each local area. The branches therefore do not provide opportunities for participation.

บทนำ

พรรคการเมืองมีความสำคัญในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองทำหน้าที่พื้นฐานในการดำเนินการส่งต่อซึ่งอำนาจเช่นเดียวกันกับกระบวนการของการนำความเห็นพ้องของประชาชนมาสร้างเป็นนโยบาย พรรคการเมืองจะสะสมการสนับสนุนให้เพียงพอต่อการคำนวณอำนาจและเข้าไปเป็นรัฐบาลหรือในทางตรงกันข้ามพรรคการเมืองซึ่งไม่ได้เป็นรัฐบาลจะทำหน้าที่ฝ่ายค้านรวบรวมความเห็นพ้องให้เพียงพอต่อการขับไล่รัฐบาล*

ระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยประสบปัญหาด้วยพรรคการเมืองยังไม่ใช่พรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นพรรคการเมืองของเจ้าของพรรค ผู้ก่อตั้งพรรค ผู้ให้เงินสนับสนุนพรรคหรือเป็นพรรคการเมืองของคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งขณะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน

Maurice Duverger นักรัฐศาสตร์คนสำคัญ ผู้เขียนหนังสือ Political Parties กล่าวว่า

* V. O. Key Jr., *Politics, Parties, and Pressure Groups*, (4th ed., Thomas Y. Crowell Company, 1961), p.12

“พรรคการเมืองไม่ใช่ชุมนุมชนแต่เป็นการรวมตัวกันของชุมนุมชน ความเป็นหนึ่งเดียวกันของกลุ่มเล็กๆ กระจายกระจายกันออกไปตลอดทั่วทั้งประเทศและถูกเชื่อมโยงโดยสถาบันที่มีการจัดการร่วมกัน”^๒

พรรคการเมืองจึงต้องประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ มากมาย ซึ่งกระจายออกไปทั่วทั้งประเทศ กลุ่มต่างๆ เหล่านั้นจะมารวมตัวกันเป็นชุมนุมชน สุดท้ายชุมนุมชนเหล่านั้นจึงรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง โดยการรวมตัวนั้นจะวางอยู่บนพื้นฐานของกลุ่มผลประโยชน์ ดังนั้นพรรคการเมืองจึงต้องมีลักษณะที่ใหญ่กว่ากลุ่มบุคคล ใหญ่กว่าชุมนุมชน และการรวมตัวดังกล่าวจะผ่านกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมนุมชนต่างๆ ได้จัดการร่วมกัน ลักษณะเช่นนี้ต่างหากที่เรียกว่า “พรรคการเมือง”

พรรคการเมืองโดยปกติมีขึ้นมาเพื่อพยายามชนะการเลือกตั้งเพื่อที่จะได้เข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารประเทศ พรรคการเมืองในระบบรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้กำหนดบุคคลซึ่งจะมาเป็นฝ่ายบริหาร ดังนั้น พรรคการเมืองจึงต้องส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อที่จะได้กำหนดผู้ซึ่งจะมาเป็นฝ่ายบริหารของประเทศต่อไป

การรับบุคคลผู้มีความสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคและคัดเลือกบุคคลผู้มีความเหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่งสำคัญภายในพรรคการเมือง (Recruitment and Selection of Leaders)^๓ จึงเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นของพรรคการเมือง ซึ่งจะถูกเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มผลประโยชน์ที่จะทำการสนับสนุนนักการเมืองเหล่านั้น ในขณะที่พรรคการเมืองก็จะทำหน้าที่จัดการผลประโยชน์เหล่านั้นให้มีความเหมาะสมและ

ยอมรับได้มากที่สุดเพื่อเสนอต่อประชาชนในการเลือกตั้งต่อไป

แต่เมื่อพรรคการเมืองในประเทศไทยมักถูกกล่าวหาว่าเป็นเพียงแค่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของพรรค ผู้ก่อตั้งพรรค ผู้ให้เงินสนับสนุนพรรค หรือเป็นพรรคการเมืองของคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน การคัดเลือกบุคคลผู้ที่มีความเหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่งสำคัญภายในพรรคการเมือง จึงเป็นการคัดเลือกเฉพาะจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้เท่านั้นโดยที่ประชาชนไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมได้

นักการเมืองผู้มีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงใหม่กล่าวว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองน้อย มีเฉพาะตอนหาเสียง เลือกตั้งเสร็จความห่างเหินระหว่างชาวบ้านกับนักการเมืองก็มากขึ้น พรรคไม่ค่อยมีกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน”

ลักษณะของพรรคการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม เช่นนี้ จึงเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของพรรคการเมือง เช่น การคัดเลือกบุคคลผู้ที่มีความเหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่งสำคัญภายในพรรคการเมืองเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนทั่วทั้งประเทศ และเมื่อการคัดเลือกบุคคลผู้มีความเหมาะสมเป็นการคัดเลือกบุคคลซึ่งจะเข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าบริหารงานของประเทศด้วยแล้ว กิจกรรมดังกล่าวของพรรคการเมืองย่อมมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระบวนการคัดเลือก

^๒ Maurice Duverger, *Political Parties*, (2nd ed., Methuen & CO. LTD, 1964), p.17

^๓ William J. Keefe and Marc J. Hetherington, *Parties Politics and Public Policy in America*, (A Division of Congressional Quarterly Inc, 2003), p.2

ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

๑. การมีส่วนร่วม ประชาธิปัตย์ ในพรรคการเมือง กลุ่มเฉพาะ

๑.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ

“กิจกรรมของประชาชนแต่ละคน ที่มุ่งเพื่อการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมหมายถึงเฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงทัศนคติเป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา เพราะกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้น จะมีลักษณะไม่ต่อเนื่อง (Intermittent) ไม่เต็มเวลา (Part time) การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความว่าเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ตามหรืออาจเป็นไปด้วยความคิดของตนเองหรือถูกผู้อื่นชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้”^๔

การมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ระดับ คือ รับรู้ข้อมูล เสนอความคิดเห็นให้ข้อมูล ปรีกษา หรือ ตัดสินใจ^๕การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เป็นการให้อิสระประชาชนแต่ละคนในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจะมีการผูกพันเป็นการเฉพาะเรื่อง และการมีส่วนร่วมมีในหลายระดับ ซึ่งแต่ละระดับสามารถแยกแยะได้จากผลของการกระทำนั้นว่าส่งผลต่อการมีส่วนร่วมเพียงใด ดังนั้น การมีส่วนร่วมที่ดีที่สุดก็คือประชาชนแต่ละคนต้องสามารถมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะเรื่องในระดับตัดสินใจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกลุ่มอื่นๆ ด้วย

ประชาธิปัตย์ในพรรคการเมืองยึดถือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ยกตัวอย่างวิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของประเทศเยอรมนีที่เคารพความเห็นของที่ประชุมใหญ่สมาชิกพรรค^๖ ทำให้การคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกพรรคจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดึงดูดประชาชนผู้ซึ่งมีความสนใจให้เข้ามาเป็นสมาชิกเลื่อนขึ้นตามระบบของพรรค^๗

ประชาธิปัตย์ในพรรคการเมืองในต่างประเทศเป็นหัวข้อสำคัญของการวิจัยเพราะ หนึ่ง มันถูกเชื่อว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนของพรรคการเมืองจากรูปแบบเดิมที่รวมศูนย์อำนาจและมีโครงสร้างตามลำดับขั้นไปสู่การจัดการองค์กรแบบใหม่ที่อำนาจมิได้ถูกจัดวางให้อยู่ในทีเดียวที่หนึ่งแต่กระจายไปในแต่ละลำดับขั้นขององค์กรซึ่งถูกกำกับโดยชนชั้นนำในแต่ละลำดับขั้น สอง มันถูกเชื่อว่าเป็นประชาธิปัตย์คลีนลูกที่สามหรือพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปัตย์ใหม่ซึ่งเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาผลประโยชน์ สาม ด้วยมี

^๔ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ, (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๖๒-๖๓

^๕ พัทรี ลิโรส และคณะ, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑-๕

^๖ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง:บทเรียนจากเยอรมัน, (สถาบันนโยบายศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔๑

^๗ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, รายงานการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงระบบพรรคการเมืองไทย, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๘), หน้า ๗๔

การเผยแพร่ไปถึงระดับสากล องค์การสากลที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและไม่ได้เกี่ยวกับการปกครอง พุ่งเป้าไปที่ประชาธิปไตยในพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นวิธีการสร้างประชาธิปไตย การเพิ่มเติมเครื่องมือประชาธิปไตยในพรรคการเมืองจึงเป็นประเด็นที่แพร่หลาย^๔

Paul Chamber and Aurel Croissant ได้ทำการศึกษารื่อง Intra-Party Democracy in Thailand เขาได้อ้างงานของ Susan Scarrow มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ใน ๒ มิติ คือ

การเข้าไปมีส่วนร่วม (Inclusiveness) อ้างอิงที่ขนาดของการตัดสินใจในพรรคกว้างเท่าไร โดยดูจากการเปิดของพรรคการเมืองที่นำเข้าคนที่เป็สมาชิกพรรคจากทั้งภายในและภายนอก

การรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) อ้างอิงที่ขอบเขตซึ่งการตัดสินใจถูกกระทำโดยกลุ่มเดียวหรือส่วนที่มีการตัดสินใจ โดยดูจากขอบเขตที่ระดับและความแตกต่างในหน้าที่ของสมาชิกที่ถูกรวมในการตัดสินใจของพรรค พรรคการเมืองที่มีการกระจายอำนาจสำนักงานใหญ่จะมีหน้าที่สื่อสารและประสานงานพรรคการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจ คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจตามลำดับชั้นต่างๆ ของพรรคการเมืองที่มีอำนาจตัดสินใจและเป็นอิสระจากส่วนอื่นแท้จริงถูกควบคุมโดยกลุ่มผู้นำอย่างแน่นหนา^๕

ประชาธิปไตยในพรรคการเมืองจึงมีรูปแบบของความคิดใน ๒ มิติซึ่งไม่ได้แบ่งแยกจากคู่ตรงข้ามแต่เป็นการวิเคราะห์ที่ต่อเนื่องกัน พวกเขาพัฒนาและนำมาปรับใช้ใน ๓ หลักเกณฑ์ที่สามารถแยกแยะให้เห็นความแตกต่างของระดับประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

การคัดเลือกผู้สมัคร (Candidate selection) ใครสามารถถูกเลือกเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองและใครเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้เลือก (Selectorate) และที่ระดับโครงสร้างของพรรคตามพื้นที่ (Territorial) ตัวแทนพรรคถูกเลือกตามหลักเกณฑ์ใช่หรือไม่ กระบวนการในการคัดเลือกผู้สมัครจะมีส่วนร่วมสูงถ้าผู้สนับสนุนทั้งหมดของพรรคมีโอกาสได้เป็นตัวแทนของพรรคและเป็นผู้รับเลือกในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรค ตรงกันข้ามถ้าสมาชิกพรรคเพียงกลุ่มเล็กๆ สามารถเป็นตัวแทนของพรรคและถ้าผู้เลือกมีพื้นฐานจากคนเพียงคนเดียว กระบวนการคัดเลือกจะมีส่วนร่วมต่ำ การคัดเลือกผู้สมัครจะกระจายอำนาจเมื่อองค์กรในระดับท้องถิ่นเลือกตัวแทนของพวกเขาตามหลักเกณฑ์ให้เป็นตัวแทนของพรรค พรรคการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจนั้น การคัดเลือกตัวแทนพรรคทั้งระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่นส่วนกลางจะเป็นคนคัดเลือกและกำหนดหลักเกณฑ์^๖

การคัดเลือกนโยบาย (Platform selection) อะไรเป็นบทบาทของกลุ่มผู้นำ สมาชิกพรรค ผู้สนับสนุนพรรคในการร่างนโยบาย การมีส่วนร่วมของพวกเขาอยู่ในระดับไหน พรรคการเมืองที่มีการมีส่วนร่วมสูงสมาชิกพรรคทั้งหมดและผู้สนับสนุนถูกแต่งตั้งให้มีส่วนร่วมในการโต้แย้งและคัดเลือนโยบายพื้นฐานผ่านคณะที่ปรึกษาและมีการลงมติ พรรคการเมืองที่มีการมีส่วนร่วมต่ำผู้นำพรรคเพียงคนเดียวเป็นผู้ตัดสินใจนโยบาย การคัดเลือกนโยบายที่กระจายอำนาจอย่างน้อยต้องผ่านคณะที่ปรึกษาทั่วไปของพรรคในแต่ละระดับชั้นและแต่ละพื้นที่ และจะรวมศูนย์อำนาจเมื่อสำนักงานใหญ่เป็นผู้เลือกนโยบายเพียงลำพัง

^๔ Paul Chambers and Aurel Croissant, *Intra-Party Democracy in Thailand*, (Unpublished, 2008), p.5

^๕ Ibid, p.6

^๖ Ibid, p.7

การรวมตัวจัดตั้งรัฐบาล (Coalition formation) ใครเป็นผู้ตัดสินใจถ้าพรรคการเมืองจะร่วมกับพรรคอื่นจัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองแบบมีส่วนร่วมสูงผู้นำพรรคถูกบังคับโดยบทบัญญัติของพรรคหรือโดยความตกลงที่จะค้นหาการอนุมัติจากสมาชิกพรรคและผู้สนับสนุนก่อนเข้าสู่การจัดตั้งรัฐบาล ในพรรคที่การมีส่วนร่วมต่ำไม่มีการส่งตัวแทนนอกจาก

ผู้นำในการตัดสินใจทั้งหมด ในพรรคการเมืองที่กระจายอำนาจ ส่วนต่างๆ ของพรรค สมาชิกในพื้นที่แต่ละชั้นมีส่วนร่วม การตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการเข้าร่วมรัฐบาลถูกกระทำโดยตัวแทนในระดับต่างๆ ของพรรค สำหรับในพรรคการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจสำนักงานใหญ่จะเป็นผู้ตัดสินใจแต่เพียงลำพัง

ตารางที่ ๑ มิติและหลักเกณฑ์ของประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

		มิติ	
		Inclusiveness	Centralization
หลักเกณฑ์	การคัดเลือกผู้สมัคร	ใครสามารถถูกเลือก? ๑. ส่วนของสมาชิกพรรค ๒. สมาชิกพรรคทั้งหมด ๓. ผู้สนับสนุนพรรคทั้งหมด ใครเลือก? ๑. ผู้นำพรรค ๒. ตัวแทนพรรค ๓. สมาชิกพรรคทั้งหมด ๔. ผู้สนับสนุนพรรคทั้งหมด	ผู้สมัครถูกเลือกที่ไหน? ๑. ส่วนของพรรคการเมืองระดับชาติเลือกแต่ผู้เดียว ๒. ทั้งระดับชาติและต่ำกว่านั้นต่างมีส่วนร่วม ๓. ต่ำกว่าระดับชาติเลือกแต่ผู้เดียว การทำหน้าที่ผู้แทน? ๑. ไม่มี ๒. ต่ำกว่าเขต ๓. กันที่ไว้สำหรับเฉพาะกลุ่ม
	การคัดเลือกนโยบาย	ใครตั้งนโยบาย? ๑. ผู้นำพรรค ๒. ตัวแทนพรรค ๓. สมาชิกพรรค ๔. ผู้สนับสนุนพรรคทั้งหมด	นโยบายถูกเลือกที่ไหน? ๑. ส่วนของพรรคการเมืองระดับชาติเลือกแต่ผู้เดียว ๒. ระดับชาติและต่ำกว่าต่างมีส่วนร่วม ๓. ต่ำกว่าระดับชาติเลือกแต่ผู้เดียว
	การรวมตัวจัดตั้งรัฐบาล	ใครตัดสินใจรวมตัวจัดตั้งรัฐบาล? ๑. ผู้นำพรรค ๒. ตัวแทนพรรค ๓. สมาชิกพรรค ๔. ผู้สนับสนุนพรรคทั้งหมด	การรวมตัวจัดตั้งรัฐบาลถูกตัดสินใจที่ไหน? ๑. ส่วนของพรรคการเมืองระดับชาติ ๒. ทั้งระดับชาติและต่ำกว่านั้นต่างมีส่วนร่วม ๓. ต่ำกว่าระดับชาติเลือก

* ดัดแปลงจาก Paul Chambers and Aurel Croissant, Intra-Party Democracy in Thailand p.8

๑.๒ ทฤษฎีกลุ่มเฉพาะ

เจมส์ เมดิสัน ผู้เขียน The Federalist Paper NO.10 ได้อธิบายถึงอันตรายของกลุ่มเฉพาะที่จะมีในสังคมระบอบประชาธิปไตย ซึ่งข้อบกพร่องที่สำคัญอยู่ที่เสียงข้างมากอาจจะข่มเหงเสียงข้างน้อยโดยใช้อำนาจอธิปไตยไปในทางที่ผิดได้

การคุ้มครองทำได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้ผูกพันกับความต้องการให้ประชาชนอเมริกันยอมรับรัฐธรรมนูญซึ่งถูกร่างขึ้นมาเพื่อความเป็นปึกแผ่นของประเทศสหรัฐอเมริกา เขาต้องการให้ผู้อ่านเห็นข้อดีของการรวมตัวของรัฐต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นอิสระ เหตุผลหนึ่งที่เขายกขึ้นมาคือ กลุ่มเฉพาะ (faction)

เจมส์ เมดิสัน กล่าวว่า

“โดยกลุ่มเฉพาะนั้นข้าพเจ้าหมายถึงพลเมืองจำนวนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นส่วนข้างมากหรือส่วนข้างน้อยของส่วนทั้งหมดก็ตาม ที่รวมตัวกันและถูกเร้าโดยแรงกระตุ้นแห่งกิเลสหรือผลประโยชน์ร่วมกันที่ขัดกับสิทธิของพลเมืองอื่นๆ หรือขัดกับผลประโยชน์ที่ถาวรและเป็นส่วนรวมของชุมชนนั้น”^{๑๑}

กลุ่มเฉพาะเกิดขึ้นได้อย่างไร กลุ่มเฉพาะเกิดจากการรวมตัวของผลประโยชน์ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสิทธิของประชาชนหรือผลประโยชน์ส่วนรวมของรัฐ การรวมตัวนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวน แต่เป็นผลประโยชน์ที่ชัดเจน ซึ่งมีอิทธิพลมากพอที่จะสำเร็จ การรวมตัวเช่นนี้เรียกว่ากลุ่มเฉพาะ^{๑๒}

การกำจัดกลุ่มเฉพาะไม่สามารถทำได้เพราะกลุ่มเฉพาะเกิดจากผลประโยชน์ของคนในสังคม สิ่งที่

สามารถทำได้คือการควบคุมกลุ่มเฉพาะซึ่งทำได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง สร้างระบบการแทนตนจากคนจำนวนมาก ด้วยคนจำนวนมากย่อมเปิดโอกาสต่อการนำบุคคลซึ่งมีความสามารถและเหมาะสมเข้ามาสู่ระบบการเมือง

ประการที่สอง สร้างกลุ่มที่มีความหลากหลายและซับซ้อนในสังคมให้ทวีมากยิ่งขึ้น การขยายสังคมให้เต็มไปด้วยกลุ่มที่หลากหลายและซับซ้อน ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความชัดเจนมากจนสามารถรวมตัวกันเพื่อทำการกดขี่

เจมส์ เมดิสัน กล่าวว่า

“โดยเหตุที่ผู้แทนราษฎรแต่ละคนในมหาชนรัฐที่ใหญ่จะได้รับการเลือกตั้งจากพลเมืองจำนวนมากกว่ามหาชนรัฐที่เล็ก การที่ผู้สมัครที่ไม่ควรค่าจะประกอบการณ์อันชั่วช้าซึ่งมักจะเกิดขึ้นบ่อยๆ กับการเลือกตั้งได้สำเร็จ ก็จะทำให้ยากยิ่งขึ้น และสิทธิในการเลือกตั้งของผู้คนที่เป็นอิสระยิ่งกว่า ก็มีแนวโน้มที่จะเจาะจงบุคคลที่มีคุณงามความดีอันน่าชื่นชมที่สุด และมีคุณลักษณะที่กว้างขวางและมั่นคงที่สุด”^{๑๓}

ดังนั้น หากสังคมใดเกิดกลุ่มเฉพาะขึ้นมามาก ก็มีความเป็นไปได้ว่าสังคมนั้น จะเต็มไปด้วยการกดขี่เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยที่ผลประโยชน์ของส่วนรวมจะไม่ได้ได้รับการพิจารณาอย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันไม่ให้อำนาจกลุ่มเฉพาะเกิดขึ้น การเปิดโอกาสต่อการขยายตัวในการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้น จะเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันการกดขี่ดังกล่าว

^{๑๑} อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน เจมส์เมดิสัน จอห์น เจย์, เดอะเฟดอรัลลิสต์เปเปอร์: เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน, สมบัติจันทรวงศ์ บรรณาธิการแปล, (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑๖

^{๑๒} สมบัติ จันทรวงศ์, มหานครรัฐและประชาธิปไตย: ความคิดทางการเมืองอเมริกัน ค.ศ.๑๗๗๖-๑๘๐๐, (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๒๓๖

^{๑๓} อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน และคณะ, เดอะเฟดอรัลลิสต์เปเปอร์, หน้า ๑๒๐

๒. กระบวนการคัดเลือก ผู้สมัครของพรรค ประชาธิปัตย์

หลังจากเหตุการณ์ความวุ่นวายในบ้านเมืองระหว่างปี พ.ศ.๒๕๔๙ ถึงปี พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งนำไปสู่การบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ) ในเวลาต่อมา เป็นผลให้พรรคประชาธิปัตย์ต้องยกเลิกข้อบังคับพรรคการเมืองเดิมของตน และใช้ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ โดยที่ข้อบังคับพรรคดังกล่าวมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้นำไปใช้ในการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๔ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลงในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ด้วยเหตุนี้ความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาการพัฒนากระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์

พรรคประชาธิปัตย์ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๙ ในขณะนั้นเป็นช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กำลังหมดอำนาจลงจากการที่เป็นผู้สนับสนุนญี่ปุ่นให้ทำสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งกระทำการเข้าช่วยกับฝ่ายสัมพันธมิตรเริ่มมีอำนาจมากยิ่งขึ้นจากการที่มีขบวนการเสรีไทยเป็นฐานสนับสนุน

เมื่อสงครามยุติลงสภาผู้แทนราษฎรได้แบ่งออกเป็นสองฝ่าย ระหว่างฝ่ายของนายปรีดี และฝ่ายของ

นายควง อภัยวงศ์ บุคคลทั้งสองได้ทำการแข่งขันต่อสู้กันในทางสภา โดยนายปรีดี มีพรรคสหชีพ และพรรคแนวรัฐธรรมนูญหนุนหลัง ถึงแม้ว่านายควงจะสามารถรวบรวมเสียงในสภาเพื่อจัดตั้งรัฐบาลได้ แต่การดำเนินงานทางการเมืองไม่เป็นระบบ ต่างกระจัดกระจาย สุดท้ายจึงต้องลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี และฝ่ายนายปรีดี ได้เข้ามาเป็นรัฐบาล ฝ่ายของนายควง ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภานั้นได้รวมตัวก่อตั้งเป็นพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๙ มีนายควง เป็นหัวหน้าพรรคคนแรก^{๑๔}

พรรคประชาธิปัตย์ เป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ซึ่งมีอายุยืนมาอย่างยาวนาน มากกว่า ๖๐ ปี ผ่านการคัดเลือกผู้ซึ่งมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคมาหลายรุ่นอายุ ตั้งแต่ นายควง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายพิชัย รัตตกุล นายชวน หลีกภัย จนมาถึงนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในปัจจุบัน จากอายุพรรคที่ยืนยาวและการดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคซึ่งเปลี่ยนผ่านมาหลายรุ่น ทำให้กล่าวได้ว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่เป็นสถาบันทางการเมืองของประเทศ เพราะสามารถปรับตัวผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ ของการเมืองภายในประเทศ แล้วสามารถดำรงอยู่เป็นพรรคการเมือง^{๑๕}

พรรคประชาธิปัตย์ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายในเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ จำนวน ๗๙ คน และเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ.๒๕๓๕ ชัยชนะในการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นชัยชนะครั้งสุดท้ายของพรรคประชาธิปัตย์^{๑๖} (จวบจนกระทั่งก่อนหน้าการรัฐประหาร ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗) แม้จะกล่าวได้ว่าพรรค

^{๑๔} ทักซ์ เฉลิมเกียรติ, การเมืองระบบพหุอุปถัมภ์แบบเผด็จการ, (พิมพ์ครั้งที่ ๓, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๓-๓๔

^{๑๕} Samuel P.Huntington, *Political Order in Changing Societies*, (Yale University, 1975), p.14-15

^{๑๖} พรรคประชาธิปัตย์, ข้อมูลพรรค, (เว็บไซต์) <http://www.democrat.or.th/th/>, ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

ประชาธิปไตยเป็นพรรคการเมืองที่การบริหารงานในพรรคมีความต่อเนื่องมากกว่าพรรคการเมืองอื่นและไม่ใช่พรรคการเมืองที่หัวหน้าพรรคการเมืองมีอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จ แต่ด้วยความต่อเนื่องมาอย่างยาวนานและมีสมาชิกที่ชนะการเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกันหลายสมัย ทำให้ระบบอาวุโสภายในพรรคมีความเข้มแข็ง จึงมีความเห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์มีลักษณะคล้ายคลึงกับทางหุ้นส่วนจำกัดของกรรมการบริหารพรรคมากกว่า^{๑๗}

นอกจากนั้น พรรคประชาธิปัตย์ยังให้ความสำคัญกับการจัดตั้งสาขาพรรค โดยปัจจุบันมีสาขาพรรคมากถึง ๑๗๙ สาขาเป็นพรรคการเมืองที่มีสาขามากที่สุดในประเทศไทย

ภายหลัง พ.ร.บ. พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ ถูกใช้บังคับ พรรคประชาธิปัตย์ได้ยกเลิกข้อบังคับพรรคการเมืองเดิมของตน และนำข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาใช้บังคับซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง โดยที่พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติให้มีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองใน ๒ วิธีคือ วิธีการที่หนึ่ง การคัดเลือกผู้สมัครโดยคณะกรรมการบริหารพรรค และคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองร่วมกันรับผิดชอบ และวิธีการที่สอง การคัดเลือกผู้สมัครโดยมติที่ประชุมใหญ่พรรค^{๑๘} ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์นำวิธีที่หนึ่งไปใช้เท่านั้น^{๑๙}

๒.๑ ระบบการคัดเลือกผู้สมัครตามข้อบังคับพรรค

๒.๑.๑ ความเปลี่ยนแปลงภายหลังข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑

ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์จะเขียนขึ้นใหม่เสมอเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงในพ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ ยกตัวอย่าง เช่น เมื่อมีการใช้พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๑ พรรคก็ได้ยกเลิกข้อบังคับพรรค พ.ศ.๒๕๓๐ และบังคับใช้ข้อบังคับพรรค พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้น

กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน คือ หนึ่ง ขั้นตอนการเสนอรายชื่อ และสอง ขั้นตอนการตัดสินใจ

ขั้นตอนการเสนอรายชื่อตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ คณะผู้บริหารพรรคเป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร^{๒๐} แต่เมื่อบังคับใช้ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง เป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร^{๒๑} โดยที่รายชื่อ นั้นจะมาจากรายชื่อผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคให้

^{๑๗} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมืองไทย, (สำนักพิมพ์เสมารธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๔๙๐

^{๑๘} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓๘, มาตรา ๓๙

^{๑๙} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

^{๒๐} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๖๙

^{๒๑} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

ความเห็นชอบ และรายชื่อที่คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ

ขั้นตอนการตัดสินใจ ทั้งข้อบังคับพรรค

ประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้ทำการตัดสินใจ^{๒๒}

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ กับข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑

	ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑	ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑
วิธีการคัดเลือก	๑. คณะผู้บริหารพรรคพิจารณาเสนอชื่อ ๒. คณะกรรมการบริหารพรรคตัดสินใจให้เป็นที่สุด(ข้อ ๖๙)	๑. คณะกรรมการคัดเลือกเสนอความเห็นจากรายชื่อที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค รายชื่ออื่นที่เห็นสมควร ๒. คณะกรรมการบริหารพรรคตัดสินใจให้เป็นที่สุด(ข้อ ๗๓)
ผู้เสนอรายชื่อ	๑. คณะผู้บริหารพรรค (ข้อ ๖๙)	๑. สาขาพรรค(ข้อ ๕๒ อนุ ๖, ข้อ ๕๗) ๒. คณะกรรมการคัดเลือก(ข้อ ๗๓) ๓. คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด (ระเบียบคัดเลือกฯ ข้อ ๒๐)
ผู้ตัดสินใจ	คณะกรรมการบริหาร	คณะกรรมการบริหาร
ช่องทางมีส่วนร่วม	ไม่มี	สาขาพรรค

*ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑

ดังนั้น ความแตกต่างของกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์จาก พ.ศ.๒๕๔๑ มาเป็น พ.ศ.๒๕๕๑ ขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้มีความแตกต่างกัน สุดท้ายอำนาจในการตัดสินใจยังคงอยู่ที่คณะกรรมการบริหารพรรค แต่ความแตกต่างเกิดขึ้นที่ขั้นตอนการเสนอรายชื่อจาก พ.ศ.๒๕๔๑ พรรคประชาธิปัตย์ใช้คณะผู้บริหารพรรคในการเสนอรายชื่อ แต่เมื่อมาเป็น พ.ศ.๒๕๕๑ พรรคประชาธิปัตย์ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ผู้เสนอรายชื่อเป็นคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

คณะผู้บริหารพรรคกับคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองแตกต่างกันอย่างไรจะขออธิบายดังนี้

คณะผู้บริหารพรรคมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค สมาชิกของคณะผู้บริหารพรรคมาจากการบริหารพรรค เช่น หัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค กรรมการอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคแต่งตั้ง^{๒๓} มีหน้าที่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคมอบหมาย คัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค^{๒๔}

^{๒๒} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๖๙, ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

^{๒๓} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๓๓

^{๒๔} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๓๔

คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองมาจากการเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่พรรค สมาชิกของคณะกรรมการมาจากเลขาธิการพรรคโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรค หรือสมาชิกที่เป็นองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่เป็นผู้เสนอ^{๒๕} มีหน้าที่เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร^{๒๖}

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบคณะผู้บริหารพรรคกับคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครฯ

	ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑	ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑
คณะกรรมการ	คณะผู้บริหารพรรค	คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ
ที่มา	๑. คณะกรรมการบริหารพรรคแต่งตั้งจากกรรมการบริหาร ๒. หัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค เภรณัฐภักดิ์ พรรค โฆษกพรรค เป็นคณะผู้บริหารพรรคโดยตำแหน่ง ๓. รองประธาน รองเลขานุการ นายทะเบียน กรรมการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารพรรคแต่งตั้งจากบุคคลในคณะกรรมการบริหารพรรค (ข้อ ๓๓)	๑. เลขาธิการพรรคเสนอรายชื่อ ๒. สมาชิกที่เป็นองค์ประชุมใหญ่เสนอรายชื่อ ๓. ต้องเสนอรายชื่อทั้งบัญชีครบทั้งจำนวน ๙ คน ๔. เลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ (ข้อ ๗๒)
อำนาจหน้าที่	๑. ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคมอบหมาย ๒. ออกระเบียบแนวทางแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกระดับ รวมทั้งการคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรค ๓. ประสานงานกับสมาชิกพรรค กลุ่มการเมืองหรือกลุ่มต่างๆ ในความอุปถัมภ์ของพรรค (ข้อ ๓๔)	๑. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด (ข้อ ๗๒) ๒. คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓. อำนาจอื่นใดตามที่ที่ประชุมใหญ่หรือคณะกรรมการบริหารพรรคมอบหมาย (ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๖)

จากการพิจารณาพบว่าคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ เปิดโอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมและมีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ เพราะว่าคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง มาจากที่ประชุมใหญ่พรรค ซึ่งเปิดกว้างต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคมากกว่าการแต่งตั้งคณะผู้บริหารพรรคโดยคณะกรรมการบริหารพรรคซึ่งสมาชิกพรรคไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ความแตกต่างของคณะกรรมการทั้งสองจึงเป็นเรื่องของที่มา ซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง มีความชอบธรรมมากกว่า

^{๒๕} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๗๒

^{๒๖} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

จากความแตกต่างของที่มาของคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง จึงเห็นว่าควรที่จะขอนำที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มาอธิบายโดยเปรียบเทียบกับที่ประชุมใหญ่พรรคตาม พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อที่จะได้เห็นข้อแตกต่าง ดังนี้

ที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน จึงจะครบองค์ประชุม^{๒๗} ประกอบไปด้วยกรรมการบริหารพรรค สมาชิกที่เคยเป็นหัวหน้าพรรค หรือเคยเป็นเลขาธิการพรรค สมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรของพรรคในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีของพรรคในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานสาขาพรรค ตัวแทนสมาชิกพรรคตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด^{๒๘}

ที่ประชุมใหญ่พรรค ตาม พ.ร.บ. พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน จึงจะครบองค์ประชุม ประกอบไปด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนสมาชิกพรรคซึ่งคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่พรรคตาม พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ กับข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑

ที่ประชุมใหญ่พรรค	พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐	ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑
องค์ประชุม	๑. กรรมการบริหารพรรค ๒. ผู้แทนสาขาพรรค ๓. ตัวแทนสมาชิกพรรค (มาตรา ๒๙)	๑. กรรมการบริหารพรรค ๒. สมาชิกที่เคยเป็นหัวหน้าพรรค หรือเคยเป็นเลขาธิการพรรค ๓. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคในขณะนั้น ๔. สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีของพรรคในขณะนั้น ๕. สมาชิกที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร ๖. ประธานสาขาพรรค ๗. ตัวแทนสมาชิกพรรค ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด (ข้อ ๖๕)
จำนวนองค์ประชุม	รวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน (มาตรา ๒๙)	รวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน (ข้อ ๖๖)

^{๒๗} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๖๖

^{๒๘} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๖๕

จำนวนองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองตามพ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ และตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มีจำนวนเท่ากันคือ รวมกันไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน จึงถือได้ว่าจำนวน ๒๐๐ คนนี้เป็นจำนวนที่รัฐและพรรคประชาธิปัตย์เห็นว่าเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่าพรรคประชาธิปัตย์มีจำนวนสมาชิกพรรคถึง ๒,๘๘๔,๕๗๔ คน^{๒๙} หากพิจารณาจากจำนวนสมาชิกพรรคกับจำนวนองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่แล้ว ถือได้ว่าจำนวนดังกล่าวมีความแตกต่างกันอย่างมาก จนไม่อาจกล่าวได้ว่าจำนวนคนเพียง ๒๐๐ คนนั้น จะทำการพิจารณาแทนคนถึง ๒ ล้านคนได้ ความเหมาะสมของจำนวนองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่จึงยังไม่เหมาะสม ควรที่จะเพิ่มจำนวนองค์ประชุมให้มากกว่านี้ หรือไม่เช่นนั้นก็ให้มีการประชุมในแต่ละภาคก่อนเพื่อหาข้อสรุปเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

องค์ประกอบขององค์ประชุมที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองตามพ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ มีองค์ประกอบเพียงกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค ตัวแทนสมาชิกพรรค แต่องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มีกรรมการบริหารพรรค สมาชิกที่เคยเป็นหัวหน้าพรรค หรือเคยเป็นเลขาธิการพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีของพรรคในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานสาขาพรรค ตัวแทนสมาชิกพรรคตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด เป็นองค์ประกอบ ที่ประชุมใหญ่

พรรคประชาธิปัตย์จึงมีองค์ประกอบมากกว่าที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองตามกฎหมาย

สิ่งที่พบคือ ตาม พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้แทนสาขาพรรคเป็นองค์ประชุม แต่ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดชัดเจนให้ประธานสาขาพรรค เป็นผู้แทนสาขาพรรคโดยตำแหน่ง โดยหากประธานสาขาพรรคไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ คณะกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งจึงเป็นเป็นผู้แทนสาขาพรรค^{๓๐}

และที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ยังประกอบไปด้วยผู้อาวุโสของพรรค ได้แก่ ผู้ซึ่งเคยเป็นหัวหน้าพรรค หรือเคยเป็นเลขาธิการพรรค จึงมีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์โดยตำแหน่ง

พรรคประชาธิปัตย์ยังให้ความสำคัญกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีของพรรค ในการเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมใหญ่พรรคได้โดยตำแหน่ง ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์หากชนะการเลือกตั้ง สถานะของตนเองในพรรคย่อมเปลี่ยนแปลง ชัยชนะในการเลือกตั้งจึงมีความสำคัญต่อสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ด้วย

จากองค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่พรรคตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พบว่าพรรคประชาธิปัตย์เพิ่มองค์ประชุมให้ผู้อาวุโสภายในพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ่งที่พบคือประการที่หนึ่ง พรรคประชาธิปัตย์จะให้ความสำคัญและให้อำนาจแก่ผู้อาวุโสภายในพรรค ประการที่สอง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นส่วนที่คอยถ่วงดุลอำนาจของท้องถิ่นจากสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนสมาชิกพรรค

^{๒๙} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ข้อมูลพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่, (เว็บไซต์) <http://www2.ect.go.th/download-file.php?Action=download&DataID=35779>, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

^{๓๐} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๖๕ (๑๕)

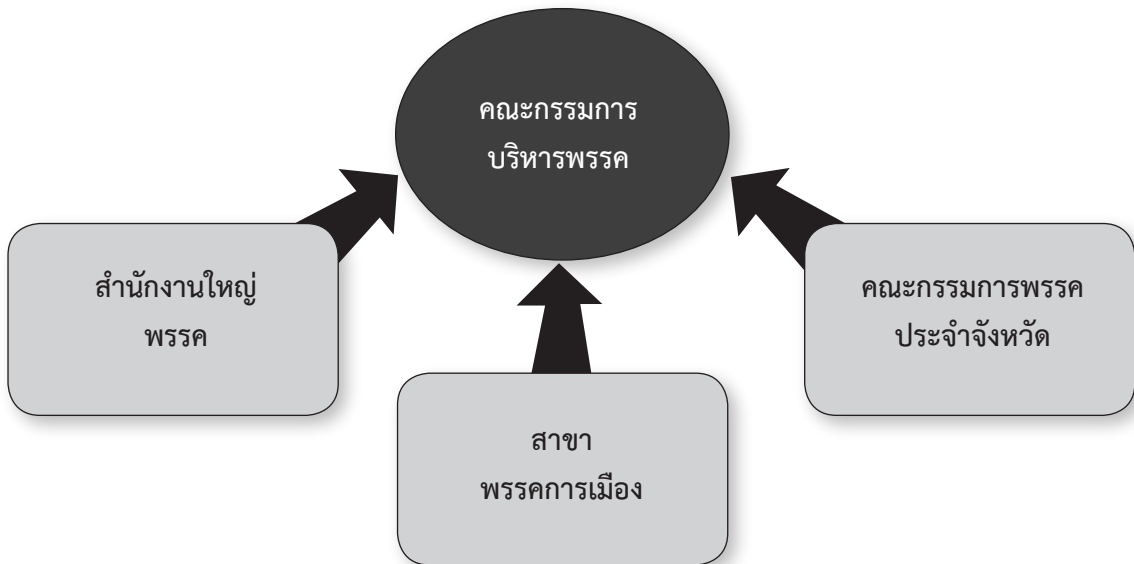
๒.๑.๒ การคัดเลือกผู้สมัครจากข้างล่าง ขึ้นสู่ข้างบน

ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้บุคคลซึ่งจะลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคต้องเป็นสมาชิกพรรค^{๓๑} และระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้สมาชิกพรรคซึ่งประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคสามารถยื่นใบสมัครได้ใน ๓ ช่องทาง ประกอบด้วย

สาขาพรรค คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด และสำนักงานใหญ่^{๓๒}

หากผู้ประสงค์จะสมัครเข้ารับการพิจารณา ยื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่ ใบสมัครดังกล่าวจะถูกส่งไปให้สาขาพรรค เพื่อดำเนินการจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป แต่หากยื่นใบสมัครที่สาขาพรรค หรือคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด ให้แจ้งสำนักงานใหญ่ให้ทราบด้วย^{๓๓}

ภาพที่ ๑ ช่องทางการยื่นใบสมัครของผู้ประสงค์สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์

การยื่นใบสมัครผู้ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายและข้อบังคับพรรคกำหนด สาขาพรรคไม่สามารถตัดสินใจให้เขายื่นใบสมัครที่อื่นได้ การอำนวยความสะดวกเช่นนี้ของระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ทำให้สาขาพรรคลดความสำคัญลงในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มความสำคัญให้กับสำนักงานใหญ่

เมื่อผู้ประสงค์จะเข้ารับการพิจารณาได้ยื่นใบสมัครแล้ว สาขาพรรคจะดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อให้ความเห็นชอบในการเสนอชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๓๑} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๖ (๓)

^{๓๒} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๔

^{๓๓} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๕

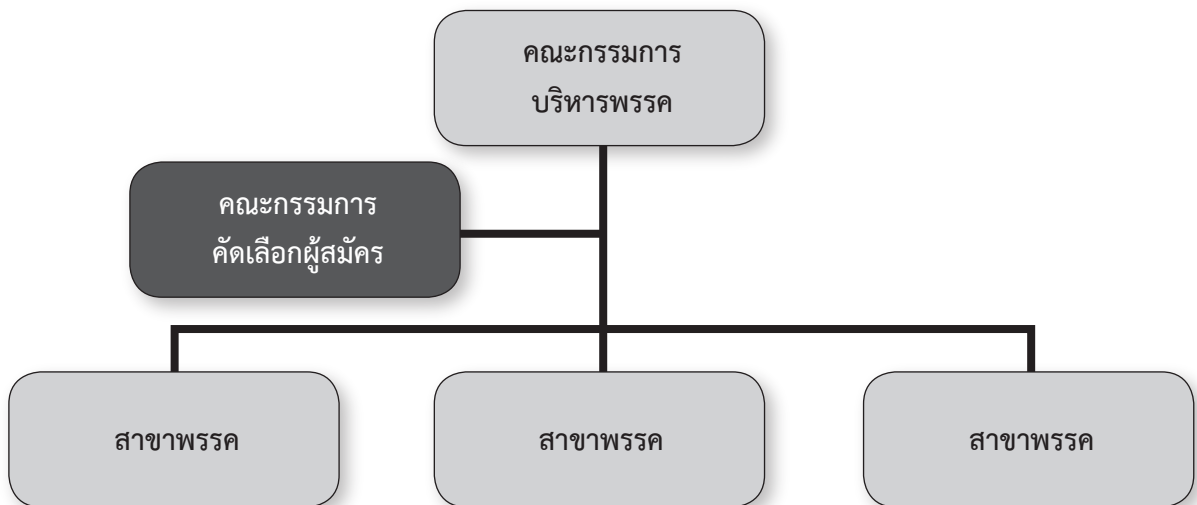
ตามโครงสร้างของพรรคประชาธิปัตย์ สาขาพรรคมีความผูกพันอยู่กับเขตเลือกตั้ง ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากข้อบังคับพรรคที่กำหนดว่า **“ในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หนึ่งๆ ให้มีสาขาพรรคได้หนึ่งสาขาพรรค”**^{๓๔} ซึ่งในความเป็นจริงไม่ควรเป็นเช่นนั้น

ด้วยหากเขตเลือกตั้งมีขนาดใหญ่ สาขาพรรคที่มีอยู่ก็จะถูกลดจำนวนลง ซึ่งไม่น่าจะใช่ ด้วยสาขาพรรคไม่เพียงแต่ใช้เพื่อการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยัง

ใช้เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของพรรคการเมืองด้วย สาขาพรรคจึงไม่ควรเปลี่ยนแปลงไปตามเขตเลือกตั้ง

สาขาพรรคเป็นองค์กรของพรรคประชาธิปัตย์ที่มีอยู่มากที่สุดและสามารถเข้าถึงประชาชนทั่วทั้งประเทศได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้สาขาพรรคจึงเป็นองค์กรในระดับท้องถิ่น ในขณะที่สำนักงานใหญ่เป็นองค์กรในระดับส่วนกลาง

รูปภาพที่ ๒ องค์กรต่างๆ และความสัมพันธ์ในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครฯ ของพรรคประชาธิปัตย์

กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเริ่มที่สาขาพรรคในการพิจารณาเสนอรายชื่อก่อนรายงานผลการลงมติให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครต่อไปนั้น^{๓๕} จึงเป็นกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครจากองค์กรของพรรคในระดับล่าง แล้วจึงค่อยๆ เลื่อนระดับขึ้นไปสู่การ

พิจารณาขององค์กรของพรรคในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับสูงสุด สุดท้ายองค์กรของพรรคในระดับสูงสุดได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรค^{๓๖} จะเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจ กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งรูปแบบนี้ จึงเป็นกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน

^{๓๔} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๔๓

^{๓๕} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๘

^{๓๖} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

ข้อดีของกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์จากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน คือ การสรรหาบุคคลผู้ซึ่งมีความเหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น จะคัดเลือกมาจากบุคคลจำนวนมากผ่านช่องทางสาขาพรรคที่เปิดโอกาสให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ด้วยบุคคลซึ่งมีจำนวนมากว่าหากใช้กระบวนการดังกล่าวในการคัดเลือกบุคคลย่อมมีโอกาสมากกว่าที่จะได้บุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสมมาทำงานให้กับประเทศชาติเป็นธรรมดา

วิเคราะห์ กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ จากข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ มาเป็นข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมาก คณะกรรมการบริหารพรรคยังคงเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะส่งบุคคลใดลงสมัครรับเลือกตั้งเช่นเดิม แต่มีการเปลี่ยนแปลงในที่มาของผู้ทำการเสนอรายชื่อจากคณะผู้บริหารพรรคซึ่งมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค ให้เป็นคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่พรรค ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ถือได้ว่า กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์เปิดโอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมมากขึ้น

ที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์มีความแตกต่างจากที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง ตาม พ.ร.บ.พรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ ถึงแม้จำนวนองค์ประชุมจะเท่ากัน แต่องค์ประกอบขององค์ประชุมแตกต่างกัน ที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ให้ประธานสาขาพรรคเป็นผู้แทนสาขาพรรคโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค

เลขาธิการพรรคสามารถเข้าร่วมประชุมได้โดยตำแหน่งเช่นกัน ที่ประชุมใหญ่พรรคประชาธิปัตย์จึงยึดถือความอาวุโสภายในพรรคเป็นสำคัญ นอกจากนั้น จำนวนสาขาพรรค และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคได้รับเลือกตั้งนั้นยังมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของพรรค ด้วยจำนวนสาขาพรรคที่มีมากในขณะที่ยังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยนั้น ย่อมทำให้สาขาพรรคมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น

สาขาพรรค ซึ่งเป็นองค์กรของพรรคในระดับท้องถิ่น ในขณะที่สำนักงานใหญ่เป็นองค์กรของพรรคในระดับส่วนกลาง เมื่อกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคเริ่มต้นที่สาขาพรรค จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคเป็นการคัดเลือกผู้สมัครจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน

๒.๒ ระบบการคัดเลือกผู้สมัครตามความเป็นจริง

การคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ที่เริ่มจากสาขาพรรคเช่นนี้ จึงเป็นการคัดเลือกผู้สมัครจากข้างล่างคือระดับสาขาพรรคขึ้นสู่ข้างบนคือระดับคณะกรรมการบริหารพรรคหรือสำนักงานใหญ่ แต่ในความเป็นจริงการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ วิธีการพิจารณาของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค

ที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค^{๓๗} การพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งจะทำหน้าที่เพียงการรวบรวมรายชื่อซึ่งได้ทำการเสนอในที่ประชุม รายชื่อทั้งหมดของผู้ซึ่งถูกเสนอชื่อจะมีการทำรายงาน รวบรวมรายชื่อทั้งหมดรายงานเสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับ

^{๓๗} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๕๒ (๖), ข้อ ๕๗

เลือกตั้ง โดยที่สาขาพรรคจะไม่ตัดรายชื่อใด ทุกคนจะมีรายชื่อเสนอไปพร้อมกับคะแนนซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคได้ลงมติ

วิธีการเสนอชื่อโดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคประชาธิปไตยอย่าง เช่น การคัดเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปไตยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลงจังหวัดเชียงใหม่ เขต ๓ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๕ สาขาพรรคประชาธิปไตย ลำดับที่ ๑๗๑ ตำบลแม่คือ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการประชุมวิสามัญสาขาพรรค สมาชิกในการประชุมสาขาพรรคเพื่อคัดเลือกผู้สมัครดังกล่าว มีรายชื่อของบุคคลถูกเสนอต่อที่ประชุมสาขาพรรคหลายคน ไม่ว่าจะเป็น นายวีระวุฒิ เทพเรือง อดีตผู้สมัครเมื่อการเลือกตั้งวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๔, นางกัลยกรณ์ เจียมกิจวัฒนา, นายจิรพัฒน์ ธาตุอินจันทร์

นักการเมือง จ. กล่าวว่า

“สมาชิกในที่ประชุมเป็นผู้เสนอชื่อ ก่อนประชุมจะมีการคุยกันก่อนแล้ว ว่าประชุมอะไรก็เสนอกันมา โดยบุคคลที่ถูกเสนอรายชื่อไม่จำเป็นต้องเข้าประชุมด้วยก็สามารถถูกเสนอชื่อจากสมาชิกพรรคในที่ประชุมได้ ในที่ประชุมจะไม่มีการสมัครแต่ถูกเสนอชื่อแล้วจึงมาทำการสมัครเขียนใบสมัคร”

ในการประชุมใหญ่สาขาพรรคดังกล่าว ที่ประชุมได้เลือกนายจิรพัฒน์ โดยมติของที่ประชุมซึ่งมีคะแนนสูงที่สุด แม้ว่าคะแนนเสียงที่ได้จะไม่แตกต่างกันและกระจายออกไปในแต่ละผู้สมัคร โดยที่นางกัลยกรณ์ ได้เข้าร่วมการประชุมครั้งนั้นด้วย

อย่างไรก็ตามคะแนนเสียงที่สาขาพรรคลงมติไม่มียกข้อคัดค้านต่อคณะกรรมการบริหารพรรค เป็น

แค่เพียงข้อมูลใช้ประกอบการพิจารณาเท่านั้นเมื่อที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคได้รายชื่อผู้สมัคร และคะแนนของแต่ละคนแล้ว จะทำการเสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัคร และคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อตัดสินใจ

นักการเมือง ก. กล่าวว่า

“ในการเสนอชื่อสาขาจะไม่ตัดสิทธิ์ใคร ซึ่งทุกคนจะมีรายชื่อเสนอไปทุกคน คะแนนที่ได้เป็นส่วนประกอบเป็นตัวบอกเท่านั้น ผลคะแนนไม่ได้บอกว่าสาขาพรรคต้องการใคร ส่งไปทั้งหมดแต่เรียงคะแนนให้ มีเพียงแค่คะแนนเดียวก็จะเสนอไป”

การประชุมคณะกรรมการอาจมีการพิจารณาในหลายๆ รอบ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุด สุดท้ายการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ที่คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กำหนด เช่น พื้นที่ไหนหากคิดว่าคะแนนเสียงยังห่างจากคู่แข่งมาก ก็อาจทำการหมุนเปลี่ยนบุคคลเพื่อมาลงสมัครแข่งขัน หรือบุคคลซึ่งลงสมัครเป็นคนในพื้นที่ทำกิจกรรมในชุมชนมากพอสมควร ก็อาจถูกพิจารณา

ท้ายที่สุด พรรคประชาธิปไตยได้เลือกนางกัลยกรณ์เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการบริหารพรรคถือว่าขัดแย้งกับมติที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคที่สนับสนุนให้นายจิรพัฒน์ เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง^{๓๔} ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการคัดเลือกผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าคณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจเหนือกว่าสาขาพรรค การลงมติของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคจึงไม่มีความหมายใดและเป็นเพียงกระบวนการรวบรวมรายชื่อเพื่อนำเสนอคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่ง

^{๓๔} มติชน, “แม่เลี้ยงตักหักดิบ! ส่งเด็กในสังกัด กัลยกรณ์ ลงแทน จิรพัฒน์ สมัครชิง ส.ส.เขต ๓ ขน เกษม ค่ายแจ้แดง”, (ข่าว) http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1336550008, ๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๕

ในกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องทำให้ครบเท่านั้น

นักการเมือง จ. กล่าวถึงเหตุผลในการเลือกนางกัลยกรณ์ว่า

“เมื่อปี ๕๔ มีการเลือกตั้ง หลังจากนั้นมีการเลือกตั้งซ่อมครั้งที่ ๑ คุณเชียร์ (ชินนิชา) ถูกปลดก็มีการประชุมสมาชิกพูดว่าในสถานการณ์ขณะนั้นเป็นรองหลายชุม สมาชิกจึงเสนอชื่อไป รวมถึงประธานสาขาในเขตอื่นๆด้วย เพราะด้วยเป็นคนในพื้นที่ ทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ การอยู่กับชุมชน แต่ผู้ใหญ่ก็คิดอีกมุมหนึ่ง ค่ะคนที่สั่นกำแพงมีเยอะน่าจะเอาคนสั่นกำแพง ยุคนี้นับยุคผู้หญิง สุดท้ายจึงเสนอคุณแอน (กัลยกรณ์) เพราะเป็นคนสั่นกำแพงและเป็นผู้หญิง ที่กล่าวว่าผู้ใหญ่ไม่ได้พูดเอง แต่เท่าที่คุยจากการประชุมหลายๆ รอบว่าใครควรจะได้เป็น”

อำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคในการคัดเลือกผู้สมัครเช่นนี้ เห็นได้ว่าแม้จะขัดแย้งกับสาขาพรรคแต่สาขาพรรคก็ไม่สามารถต่อต้านอย่างใดได้ สาขาพรรคทำได้เพียงยอมรับการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารพรรคเท่านั้น โดยไม่มีแม้แต่การพูดคุยหรือบอกกล่าวไปยังสาขาพรรค ดังนั้นการคัดเลือกผู้สมัครโดยวิธีการนี้สาขาพรรคจึงทำหน้าที่เพียงรวบรวมรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการในระดับสูงเท่านั้น ไม่อาจทำอะไรนอกจากนั้นได้เลย

๒.๒.๒ ช่องทางสำหรับการยื่นใบสมัคร

พรรคประชาธิปัตย์เปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นใบสมัครได้ ๓ ช่องทาง ได้แก่สำนักงานใหญ่ คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด และสาขาพรรค

ในกรณียื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่ เลขานุการพรรคจะเป็นผู้ส่งใบสมัครไปยังสาขาพรรค

เพื่อทำการประชุมใหญ่สาขาพรรคพิจารณาให้ความเห็นขอรายชื่อผู้สมัคร หลังจากนั้นจะส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง และคณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาตามลำดับต่อไป

นักการเมือง ก. กล่าวว่า

“คนที่เหมาะสมกว่าอาจจะไปสมัครที่คณะกรรมการบริหารพรรคก็มี สาขาพรรคก็ส่งคนด้วย กรรมการบริหารพรรคก็ส่งคนด้วย จะมีการขัดข้องใจกันแน่นอน สาขาพรรคเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่ง ไม่ได้เป็นทั้งหมดทั้งมวล เขาก็มีสิทธิ์ที่จะสมัครอาจไม่สะดวกเลยสมัครที่สำนักงานใหญ่ ดังนั้นสาขาพรรคจึงพยายามเสนอในที่ประชุมให้เป็นสิทธิ์ขาดของสาขาพรรคได้ไหม ให้คณะกรรมการบริหารพรรคเลือกได้แต่เฉพาะรายชื่อที่สาขาพรรคเสนอไปได้ไหม หรือเรียกร้องให้มีหากจะเสนอตัวให้มาเสนอที่สาขาได้ไหม เพื่อที่ชาวบ้านจะได้รู้จักคุ้นเคย”

เมื่อเกิดการยื่นใบสมัครได้ในหลายช่องทางเช่นนี้ ย่อมมีความเป็นไปได้ว่าความเห็นของสาขาพรรคและสำนักงานใหญ่อาจมีการขัดแย้งกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้อาจโอกาสของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งยื่นใบสมัครที่สาขาพรรค หรือยื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่ใครจะมีโอกาสมากกว่ากัน

ในกรณีนี้นักการเมือง ก. กล่าวว่า “ไม่แน่” ซึ่งแตกต่างจากนักการเมือง ส. กล่าวไว้ชัดเจนว่า

“ส.ส.ที่มีการสมัครมาจากสำนักงานใหญ่เป็นผู้เสนอมีมากกว่าที่มาจากสาขาพรรค ตอนประชุมโพลก็ออกมาแล้ว ไม่มีการโหวต ดูที่ว่าใครเป็นคนส่ง ส่วนมติที่ประชุมสาขาพรรคก็เหมือนมติกรรมการบริษัทบ้านเรา ช่างบนเป็นคนสั่งประธานออกมติเลือกคนนี้นะ สาขาก็ออกมติเสนอคณะ

กรรมการจังหวัด พิจารณาเห็นชอบ เสนอคณะกรรมการบริหารพรรค ลงมติออกมาส่งลงสมัคร”

ดังนั้น ผู้สมัครซึ่งยื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่จึงมีโอกาสมากกว่าผู้สมัครซึ่งยื่นใบสมัครที่สาขาพรรค เพราะเป็นธรรมดาที่ผู้ซึ่งทำการเลือกจะต้องเลือกบุคคลที่ตนเองไว้วางใจใกล้ชิด เห็นว่าสามารถทำงานให้ตนเองได้ การที่จะไปเลือกคนนอกที่เขาไม่รู้จักย่อมไม่มีทาง

๒.๒.๓ คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด

กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครแบ่งออกเป็น ผู้ซึ่งทำหน้าที่เสนอรายชื่อและผู้ซึ่งทำหน้าที่ตัดสินใจ ผู้ซึ่งทำหน้าที่เสนอรายชื่อตามข้อบังคับพรรคประชาธิปไตย พ.ศ.๒๕๕๑ มีเฉพาะสาขาพรรค และคณะกรรมการ คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น ในขณะที่ผู้ซึ่งทำการตัดสินใจคือ คณะกรรมการบริหารพรรค^{๓๙}

แต่ในความเป็นจริงผู้ซึ่งทำการเสนอรายชื่อนี้ได้มีอยู่เพียงสาขาพรรค และคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น พรรคประชาธิปัตย์ได้ออกระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดของพรรคประชาธิปัตย์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตามโครงสร้างของพรรคประชาธิปัตย์ที่มีสาขาพรรคเป็นหลัก และในระดับเหนือกว่าสาขาพรรคขึ้นไปจะมีคณะกรรมการระดับจังหวัด และคณะกรรมการระดับภาค จังหวัดใดมีสาขาพรรคตั้งแต่

๒ สาขาขึ้นไปสามารถจัดตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด^{๔๐} โดยมติคณะกรรมการบริหารพรรค^{๔๑} ซึ่งมาจากประธานสาขาพรรคในจังหวัดเชียงใหม่เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่งและทำการคัดเลือกจากผู้มีความรู้ความสามารถที่เป็นสมาชิกพรรคในจังหวัด

คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดมีหน้าที่ประสานงานกับสาขาพรรค^{๔๒} โดยที่จะมีการประชุมหารือเป็นประจำและรวบรวมปัญหาของจังหวัดเสนอต่อสำนักงานใหญ่และมีหน้าที่เสนอรายชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายงานต่อคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัคร^{๔๓} โดยเสนออีกช่องทางหนึ่งแยกจากสาขาพรรค

นักการเมือง ก.กล่าวว่า

“จังหวัดใดมีสาขาพรรคตั้งแต่ ๒ สาขาขึ้นไป ก็จัดตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดอีกคณะหนึ่งเรียกว่าศูนย์ประสานงาน โตกว่าสาขาพรรคดูแลทั้งจังหวัด ในการคัดเลือกผู้สมัครสาขาจะส่งโดยตรงทางหนึ่ง คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดส่งอีกทางหนึ่ง โดยรวบรวมรายชื่อจากสาขาพรรค จะไม่ตัดคนของสาขาพรรคออก หรือเสนอคนอื่น”

กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ซึ่งประสงค์ลงสมัครเข้ารับการพิจารณา สามารถเลือกที่จะสมัครได้ใน ๓ ช่องทาง สำนักงานใหญ่ คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด และสาขาพรรค ดังนั้น คณะ

^{๓๙} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๓

^{๔๐} ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๔๔

^{๔๑} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๔

^{๔๒} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗

^{๔๓} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๙

กรรมการพรรคประจำจังหวัดจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ผู้ประสงค์จะสมัครสามารถยื่นใบสมัครได้โดยไม่ต้องผ่านสาขาพรรค หรือสำนักงานใหญ่ และหลังจากนั้นคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดยังสามารถที่จะเสนอชื่อต่อคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครได้ด้วยตนเองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านสาขาพรรค^{๔๔}

การกำหนดเช่นนี้ของระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ เป็นการเพิ่มเติมช่องทางสำหรับการเสนอรายชื่อผู้สมัครได้รับการพิจารณาออกเหนือจากข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ และเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ ที่ต้องการให้มีการเสนอชื่อโดยผ่านสาขาพรรคและที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค^{๔๕} ทำให้การคัดเลือกผู้สมัครที่ต้องมีการเชื่อมต่อกับประชาชนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมสลายไปจากการเพิ่มช่องทางนี้ขึ้นมา

คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดซึ่งถูกตั้งขึ้นนี้ มีความคล้ายคลึงกับคณะผู้บริหารพรรค ตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ตาม พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ คือ จะทำการเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกัน โดยที่คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดและคณะผู้บริหารพรรค พ.ศ.๒๕๔๑ มาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค ในขณะที่คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง จะมาจากการเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่พรรค

ด้วยข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่เปลี่ยนแปลงตามพ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ พ.ศ.๒๕๕๐ ทำให้คณะผู้บริหารพรรคถูกยกเลิก จึงอาจมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งคณะกรรมการอื่นขึ้นมาทดแทน และคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดก็มีลักษณะเหมือนกับคณะผู้บริหารพรรคอย่างยิ่ง

ตารางที่ ๔ เปรียบเทียบคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง และคณะผู้บริหารพรรค

	พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ ๒๕๕๐	ข้อบังคับพรรค พ.ศ.๒๕๕๑	ข้อบังคับพรรค พ.ศ.๒๕๔๑
คณะกรรมการคัดเลือกฯ	เลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่พรรค	เลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่พรรค	ไม่มี
คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด	ไม่มี	แต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรค	ไม่มี
คณะผู้บริหารพรรค	ไม่มี	ไม่มี	แต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรค

วิเคราะห์ จากกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งตามบทบัญญัติของกฎหมายและข้อบังคับพรรค ซึ่งเริ่มมาจากสาขาพรรคการเมืองแล้ว

จึงค่อยพิจารณาตามลำดับขึ้นไปสู่องค์กรในระดับสูงสุดของพรรค อันจะทำให้กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครเป็นการคัดเลือกผู้สมัครจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน พบว่า ในความเป็นจริงกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครมิได้เป็น

^{๔๔} ระเบียบพรรคประชาธิปัตย์ว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐

^{๔๕} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓๗

เช่นนั้น โดยถูกบิดเบือนด้วยสาเหตุ ๓ ประการคือ

ประการที่หนึ่ง วิธีการพิจารณาของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคที่เป็นแต่เพียงการรวบรวมรายชื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งสาขาพรรคการเมืองจะทำการรวบรวมรายชื่อซึ่งถูกเสนอในที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคทั้งหมดโดยไม่คัดรายชื่อใดทิ้ง

ประการที่สอง ช่องทางสำหรับการยื่นใบสมัครการยื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่กับที่สาขาพรรคมีความแตกต่างกัน ผู้สมัครที่มาจากสำนักงานใหญ่ ซึ่งถูกเสนอชื่อโดยเลขาธิการพรรคย่อมเหนือกว่าผู้สมัครที่มาจากสาขาพรรค โดยไม่มีผู้ใหญ่ในพรรคคนใดรับรู้รับรอง และเมื่อผู้ใหญ่ในพรรครู้จักใกล้ชิดใครมากกว่า ย่อมเป็นธรรมดาที่จะเรียกใช้คนๆนั้น จึงเป็นธรรมดาที่ผู้สมัครซึ่งมาจากสำนักงานใหญ่จะได้รับเลือกมากกว่าผู้สมัครที่มาจากสาขาพรรค

ดังนั้น กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์จึงเริ่มมาจากสำนักงานใหญ่หลังจากนั้นจึงผ่านไปที่สาขาพรรค กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครจึงดำเนินไปในทิศทางที่มาจากข้างบนมากกว่า

ประการที่สาม คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด มีหน้าที่เสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยเหตุที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่ได้มาจากประชาชน การเปิดโอกาสเช่นนี้ จึงเท่ากับลดความสำคัญของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งลง

๓. สรุปและข้อเสนอแนะ

๓.๑ สรุป

กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ มีด้วยกัน ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนที่หนึ่ง

เป็นการเสนอรายชื่อผู้สมัคร ขั้นตอนที่สอง เป็นการตัดสินใจคัดเลือกผู้สมัคร

ขั้นตอนที่หนึ่ง ผู้ทำการเสนอรายชื่อ ได้แก่ คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง และสาขาพรรค โดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค

ขั้นตอนที่สอง ผู้ทำการตัดสินใจ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

จากขั้นตอนการเสนอรายชื่อ ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคจะจัดการประชุมเพื่อให้ความเห็นชอบในการเสนอชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์เปิดโอกาสต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค ด้วยความคิดที่ว่าที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคจะเปิดกว้างต่อประชาชนทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีโอกาสเสนอรายชื่อบุคคลที่ตนเองต้องการ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้

แต่ในความเป็นจริง วิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวยังไม่เปิดโอกาสต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเพียงพอ ด้วยถึงแม้ว่าพรรคประชาธิปัตย์จะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านที่ประชุมใหญ่สาขาพรรค แต่การเปิดโอกาสดังกล่าว ได้ถูกบิดเบือนด้วยเหตุผล ๓ ประการคือ

ประการที่หนึ่ง วิธีการพิจารณาผู้สมัครของสาขาพรรคซึ่งจะรวบรวมรายชื่อเสนอโดยไม่คัดรายชื่อใดทิ้ง

ประการที่สอง ช่องทางในการยื่นใบสมัครซึ่งยื่นได้ทั้งสำนักงานใหญ่และสาขาพรรค บุคคลซึ่งยื่นผ่านสำนักงานใหญ่ย่อมมีโอกาสมากกว่าจากการเป็นผู้ใกล้ชิดผู้ใหญ่ภายในพรรค และ

ประการที่สาม การตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดให้สามารถเสนอรายชื่อผู้สมัครด้วย ทำให้ความสำคัญของสาขาพรรคลดลง

ในประการที่หนึ่ง จะทำให้สาขาพรรคเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเติมเต็มกระบวนการให้ครบขั้นตอนเท่านั้น สาขาพรรคไม่ได้มีอำนาจตัดสินใจแต่อย่างใด ในประการที่สอง เมื่อการยื่นใบสมัครสามารถเริ่มได้ที่สำนักงานใหญ่พรรค การเสนอรายชื่อจึงมาจากสำนักงานใหญ่เพียงแต่ขั้นตอนจะต้องมาผ่านสาขาพรรคก่อนเท่านั้น ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่ผู้ซึ่งถูกเสนอชื่อมาจากสำนักงานใหญ่จะมีโอกาสมากกว่าผู้ซึ่งถูกเสนอชื่อที่สาขาพรรค ด้วยคนที่ตัดสินใจอย่างนั้นคือสำนักงานใหญ่ (คณะกรรมการบริหารพรรค) ไม่ใช่สาขาพรรค ในประการที่สาม ทำให้กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ไม่จำเป็นต้องผ่านสาขาพรรคก่อนก็ได้ โดยคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดสามารถเสนอชื่อได้เอง ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่พื้นที่อื่นหากไม่มีสาขาพรรค ก็ต้องใช้คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดเสนอรายชื่อ

ดังนั้น กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ ที่คิดว่ามีการใช้สาขาพรรคเปิดประชุม เปิดกว้างต่อสาธารณะ ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้น แท้จริงแล้วกระบวนการดังกล่าวถูกบิดเบือน ด้วยกลไกในขั้นตอนต่างๆ หลายประการ คือ การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสำนักงานใหญ่เป็น

ผู้เสนอมาเพื่อให้สาขาพรรคทำการพิจารณา และสาขาพรรคทำได้เพียงแต่รวบรวมรายชื่อเท่านั้น อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่สำนักงานใหญ่ การมีส่วนร่วมของสาขาพรรคหรือองค์กรอื่นภายในพรรคจะไม่มีประโยชน์ กลไกดังกล่าวเปิดโอกาสให้สำนักงานใหญ่สามารถทำการควบคุมรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค และทำให้กระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์มีใช้กระบวนการที่ส่งเสริมต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือบุคคลภายในพรรคการเมืองแต่อย่างใด

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่พบ จึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

๑. บัญญัติวิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ โดยให้ใช้วิธีการคัดเลือกที่ง่ายตาย ชัดเจน ปราศจากการบิดเบือนของผู้มีอำนาจภายในพรรค วิธีการคัดเลือกดังกล่าวยังต้องเปิดกว้างต่อสาธารณะให้ประชาชนสามารถรับรู้ได้ เพื่อสร้างความโปร่งใส ทั้งยังต้องสร้างการแข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยให้การแข่งขันมุ่งเป้าไปที่ประชาชนหรือสมาชิกพรรค

๒. บัญญัติวิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกฎหมาย ดังเรื่องดังกล่าวออกจากการควบคุมของพรรคการเมือง ด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคลากรซึ่งเป็นผลประโยชน์ของชาติโดยรวม ไม่ได้เป็นบุคลากรซึ่งเป็นผลประโยชน์ของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเท่านั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านี้จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ไม่ใช่พรรคการเมือง

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. ๒๕๕๗. รายงานการวิจัยเรื่องการเมืองของประชาชนและความ
คิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. ๒๕๕๒. การเมืองระบบพหุชนูปถัมภ์แบบเผด็จการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. ๒๕๔๒. การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง: บทเรียนจากเยอรมัน. กรุงเทพฯ: สถาบัน
นโยบายศึกษา.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. ๒๕๓๘. รายงานการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงระบบพรรคการเมืองไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย..
- พัชรี สีโรส และคณะ, (๒๕๔๖), คู่มือการเมืองของประชาชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ จันทรวงศ์. ๒๕๒๘. มหชนรัฐและประชาธิปไตย: ความคิดทางการเมืองอเมริกัน ค.ศ. ๑๗๗๖-๑๘๐๐.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ ชำรงชัญญะ. ๒๕๔๔. การเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน เจมส์เมดิสัน จอห์น เจย์. ๒๕๓๐. เดอะเฟดอรัลลิสต์เปเปอร์: เอกสารความคิด
ทางการเมืองอเมริกัน. สมบัติ จันทรวงศ์ บรรณาธิการแปล, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

หนังสือภาษาอังกฤษ

- Duverger, Maurice. 1964. **Political Parties**. 2nded., Methuen & CO. LTD.
- Huntington, Samuel P. 1975. **Political Order in Changing Societies**. Yale University.
- Key Jr., V. O. Politics. 1961. **Parties, and Pressure Groups**. 4thed., Thomas Y. Crowell
Company.
- Keefe, William J. and Marc J. Hetherington. 2003. **Parties Politics and Public Policy in
America**. A Division of Congressional Quarterly Inc.

งานที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

- Chambers, Paul. and Aurel Croissant. 2008. **Intra-Party Democracy in Thailand**. Unpublished.

สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

- พรรคประชาธิปัตย์, ข้อมูลพรรค, เว็บไซต์ <http://www.democrat.or.th/th/>, ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

มติชน, “แม่เลี้ยงตึกหักดิบ! ส่งเด็กในสังกัด กัลยกรณ์ ลงแทน จีรพัฒน์ สมัครชิงส.ส.เขต ๓ ชน เกษม ค่ายเจ้แดง”, ข่าว http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1336550008, ๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ “ข้อมูลพรรคการเมือง และสาขาพรรค” เว็บไซต์ <http://www2.ect.go.th/about.php?Province=chiangmai&SiteMenuID=11764> ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

ข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ.๒๕๕๑

ข้อ ๑๐ การสมัครเป็นสมาชิกให้ยื่นใบสมัครด้วยตนเองตามแบบพิมพ์ของพรรค พร้อมด้วยรูปถ่ายซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกิน ๖ เดือนขนาด ๑.๕ นิ้ว ๒ รูป สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และคำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกันต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรค หรือทางไปรษณีย์ หรือทางสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ณ สำนักงานใหญ่ต่อประธานสาขาพรรค ณ ที่ทำการสาขาพรรค หรือสำนักงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นๆ โดยมีสมาชิกพรรคจำนวนห้าคนเป็นผู้รับรอง

เมื่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคได้รับใบสมัครแล้ว ถ้าเห็นว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนให้เสนอคณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาพร้อมด้วยคำคัดค้าน (ถ้ามี) เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้รับเป็นสมาชิกแล้ว ในกรณีที่ต่อมาระงับทะเบียน ให้แจ้งผู้สมัครชำระค่าธรรมเนียมลงทะเบียนและเมื่อชำระครบถ้วนแล้ว ให้ลงทะเบียนผู้นั้นเป็นสมาชิกพรรคและออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้ไว้เป็นหลักฐาน

การสมัครเป็นสมาชิกที่สาขาพรรค เมื่อประธานสาขาพรรคได้รับใบสมัครแล้วถ้าเห็นว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนให้เสนอชื่อต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคพร้อมด้วยคำคัดค้าน (ถ้ามี) แล้ว ดำเนินการตามวรรคสองต่อไป

ข้อ ๑๖ สมาชิกมีสิทธิดังต่อไปนี้

(๓) มีสิทธิขอสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค ในการเลือกตั้งทั้งปวงที่ราษฎรเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค

ข้อ ๔๒ พรรคจัดตั้งสาขาพรรคตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด โดยสมาชิกของพรรคตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไป มีหนังสือถึงเลขาธิการพรรคเพื่อขออนุมัติจัดประชุมใหญ่เพื่อดำเนินการเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคผู้ริเริ่มจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบเอ็ดคน ทั้งนี้จะจัดตั้งสาขาพรรคมากกว่าหนึ่งสาขาในเขตเลือกตั้งสมาชิกพรรคสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมิได้

ให้เลขาธิการพรรคมอบหมายให้กรรมการบริหารพรรคหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้เพื่อไปดำเนินการประชุมสมาชิกตามวรรคหนึ่ง ซึ่งการประชุมจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าสองร้อยคนมาร่วมประชุม

ภายหลังการประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคผู้ริเริ่มแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการสาขาพรรคส่งรายงานแสดงที่ตั้งสาขาพรรค รายชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ลายมือชื่อของกรรมการสาขาพรรคผู้ริเริ่มไปยังเลขาธิการพรรค เพื่อขออนุมัติคณะกรรมการบริหารพรรคและเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือแจ้ง

การจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดภายใน สิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการบริหารพรรคอนุมัติ

ข้อ ๔๓ ในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หนึ่งๆ ให้มีสาขาพรรคได้หนึ่งสาขา พรรค แต่ในกรณีที่มีการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ทำให้มีสาขาพรรคมากกว่าหนึ่งสาขา คณะกรรมการบริหารพรรค อาจมีมติให้ยุบสาขาพรรคหนึ่งใดสาขาพรรคหนึ่ง เพื่อให้ในเขตเลือกตั้งนั้นมีสาขา พรรคเดียวก็ได้

ข้อ ๔๔ จังหวัดใดมีสาขาพรรคตั้งแต่สองสาขาขึ้นไป จะตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดตามระเบียบที่ คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนดก็ได้

ข้อ ๕๒ คณะกรรมการสาขาพรรคมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๖) คัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามกฎหมาย ข้อบังคับ พรรคหรือระเบียบพรรค

ข้อ ๕๓ ให้จัดการประชุมใหญ่สามัญสาขาพรรคภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ของทุกปี เว้นแต่ เลขาธิการพรรค จะมีคำสั่งให้ประชุมใหญ่สามัญสาขาพรรคในวันใดวันหนึ่งตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วัน สิ้นสุดปีงบประมาณของพรรค

การประชุมใหญ่วิสามัญสาขาพรรคอาจกระทำได้ โดยมติของคณะกรรมการสาขาพรรคหรือสมาชิกของ สาขาพรรคนั้นจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนลงชื่อร้องขอ และในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือเป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องจัด ให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อให้ความเห็นชอบในการเสนอชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนในกลุ่มจังหวัดที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของสาขาพรรคนั้น ตามวันที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด

ข้อ ๖๕ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งจะมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนประกอบด้วย

(๑) กรรมการบริหารพรรค

(๒) สมาชิกที่เคยเป็นหัวหน้าพรรค หรือเคยเป็นเลขาธิการพรรค

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคในขณะนั้น ในกรณีที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรชุดสุดท้ายก่อนมีการประชุมใหญ่ ซึ่งยังคงเป็นสมาชิกพรรคอยู่เป็นองค์ประชุม

(๔) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีของพรรคในขณะนั้น

(๑๕) ประธานสาขาพรรค ในกรณีที่ประธานสาขาพรรคไม่สามารถมาประชุมได้ให้คณะกรรมการสาขา พรรคมอบหมายให้กรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งมาประชุมแทนโดยมีหนังสือรับรองการมอบหมาย

(๑๖) ตัวแทนสมาชิกพรรค ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงที่ดำรงตำแหน่งหลายฐานในคราวเดียวกัน มีสิทธิลงคะแนนเสียงได้เพียงเสียงเดียว โดยให้แสดงความจำนงว่าจะลงคะแนนเสียงในฐานใด และให้ลงคะแนนเสียงในฐานนั้นตลอดการประชุมนั้น

ข้อ ๖๖ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ตามข้อ ๖๕ (๑) และ (๑๕) ต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของแต่ละองค์ประชุม

ส่วนองค์ประชุมอื่น ต้องมีตัวแทนสมาชิกเข้าร่วมประชุมเมื่อรวมกันกับทุกองค์ประชุมจะต้องมีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน

ข้อ ๗๒ ให้มีคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งมีจำนวน เก้าคน โดยวิธีการเลือกตั้งตามบัญชีของผู้เสนอต่อไปนี้

(๑) เลขานุการพรรคโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคเสนอบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีความเหมาะสมต่อที่ประชุมใหญ่

(๒) สมาชิกที่เป็นองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ และอยู่ในที่ประชุมอาจเสนอบัญชีรายชื่อผู้ที่เหมาะสมให้ครบจำนวนเก้าคนโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของผู้ที่อยู่ในที่ประชุม

(๓) การเสนอรายชื่อตาม (๑) และ(๒) ต้องเสนอชื่อให้ครบทั้งเก้าคน ถ้ามีการถอนชื่อในบัญชีที่เสนอไม่ว่ากี่คนให้ถือว่าบัญชีนั้นมีการถอนชื่อทั้งบัญชี

(๔) ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับ

คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาให้อยู่ในตำแหน่งเป็นอย่างอื่น และอาจจะได้รับเลือกตั้งอีกก็ได้

คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด

ข้อ ๗๓ การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือเป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้ทำได้เฉพาะวิธีการใดวิธีการหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการบริหารพรรคจากรายชื่อตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(ก) รายชื่อผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคให้ความเห็นชอบตามข้อ ๕๒ (๖)

(ข) รายชื่อบุคคลอื่นที่เห็นสมควร

มติคณะกรรมการบริหารพรรคที่ส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๗๕ ให้มีคณะกรรมการนโยบายพรรคคณะหนึ่งซึ่งมีจำนวนสิบห้าคน โดยวิธีการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) เลขานุการพรรคโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคเสนอบัญชีรายชื่อบุคคลที่เหมาะสมต่อที่ประชุมใหญ่

(๒) สมาชิกที่เป็นองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่อาจเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของผู้ที่อยู่ในที่ประชุม

(๓) ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นรายบุคคลให้ได้จำนวนที่กำหนดในวาระหนึ่ง

(๔) ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับ

คณะกรรมการนโยบายพรรคอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาให้อยู่ในตำแหน่งเป็นอย่างอื่นและอาจจะได้รับเลือกตั้งอีกก็ได้

คณะกรรมการนโยบายพรรคมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่คณะกรรมการบริหารพรรคกำหนด

ระเบียบพรรคประชาธิปไตยว่าด้วยการคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๑

ข้อ ๑๔ บุคคลใดมีความประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ยื่นใบสมัครตามแบบฟอร์มที่พรรคกำหนดที่สาขาพรรค หรือคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด หรือที่สำนักงานใหญ่พรรค

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ยื่นใบสมัครที่สำนักงานใหญ่ให้เลขาธิการพรรคจัดส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบอื่นๆ (ถ้ามี) ไปให้สาขาพรรค คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง

ข้อ ๑๘ ให้ประธานสาขาพรรคจัดทำรายงานผลการลงมติเสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดพิจารณาเสนอบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีสัดส่วน แล้วรายงานคณะกรรมการคัดเลือก

ข้อ ๒๐ ให้คณะกรรมการคัดเลือกพิจารณารายชื่อผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญสาขาพรรคหรือคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดหรือรายชื่อบุคคลอื่นที่เห็นสมควรทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรค โดยจัดทำบัญชีรายชื่อตามลำดับ

๑ รายชื่อผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคให้ความเห็นชอบ

๒ รายชื่อผู้ซึ่งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดเห็นชอบ

๓ รายชื่อผู้ที่คณะกรรมการคัดเลือกเห็นสมควร

ระเบียบพรรคประชาธิปไตยว่าด้วยคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๑

ข้อ ๔ จังหวัดใดจะจัดตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดก็ให้ดำเนินการดังนี้

๔.๑ คณะกรรมการปฏิบัติงานการเมืองของพรรคประจำกลุ่มจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมติคณะกรรมการบริหารพรรค ประชุม ปรีกษาหารือ พิจารณาคัดเลือกสมาชิกพรรค ที่เหมาะสมในแต่ละจังหวัดเป็นกรรมการพรรคประจำจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๑ คน จัดทำรายงานเสนอรองหัวหน้าพรรคประจำภาคนั้นๆ เพื่อพิจารณาให้ความเห็น เสนอคณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติ

๔.๔ มติคณะกรรมการบริหารพรรคในการอนุมัติตั้งคณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดใด ให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๗ กำหนดว่า คณะกรรมการพรรคประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

(๓) รับผิดชอบกิจการทั้งปวงของพรรคในจังหวัดนั้น